Çocuk ve Gençler ?çin Klinisyen Taraf?ndan Uygulanan Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Ölçe?i (TSSB-ÖÇE)

ARABPSYCHOLOGY.COM

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuk ve Gençler ?çin Klinisyen Taraf?ndan Uygulanan Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Ölçe?i (TSSB-ÖÇE)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18818

Özet

Çocuk ve Gençler ?çin Klinisyen Taraf?ndan Uygulanan Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Ölçe?i (TSSB-ÖÇE), çocuk ve ergenlerde travmatik olaylar sonras? ortaya ç?kan belirti kümesini de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir uyarlama arac?d?r. Bu ölçek, sadece temel TSSB belirtilerini (Yeniden Ya?ant?lama, Kaç?nma ve A??r? Uyar?lma) de?il, ayn? zamanda suçluluk, utanç, dissosiasyon ve ba?lanma davran???nda de?i?iklikler gibi ili?kili psikolojik durumlar? da kapsaml? bir ?ekilde incelemektedir. Ölçek, profesyonel klinisyenler taraf?ndan uygulanmak üzere tasarlanm??t?r ve bireyin i?levselli?i üzerindeki etkisini ve belirti ?iddetini bütünsel olarak de?erlendirmeye olanak tan?r.

Anahtar Kelimeler

Travma Sonras? Stres Bozuklu?u, TSSB-ÖÇE, Çocuk, Ergen, Klinisyen Uygulamas?, Psikometrik, Güvenirlik, Uyarlama.

Yazarlar

I??k Karakaya, N. Çak?n-Memik, B. A?ao?lu, A. T. Aker, ?. G. ?i?manlar, Ö. Y?ld?z-Öç, A. Co?kun.

Amaç

TSSB-ÖÇE'nin temel amac?, travmatik bir olaya maruz kalm?? çocuk ve gençlerde Travma Sonras? Stres Bozuklu?u (TSSB) belirtilerinin varl???n?, ?iddetini ve i?levsellik üzerindeki etkisini standardize edilmi?, klinisyen tabanl? bir yöntemle ölçmektir. Ölçek, klinik tan?y? destekleyici bilgi sa?lamak ve tedavi sürecindeki belirti de?i?imlerini izlemek için kritik bir araç olarak tasarlanm??t?r.

Bu uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde kullan?labilece?ini göstermeyi hedeflemi?tir. Ölçek, özellikle klinik ortamlarda, detayl? ve çok boyutlu bir de?erlendirme ihtiyac?n? kar??lamaktad?r.

Yap?

Ölçek toplam 36 madde ba?l???ndan olu?maktad?r ve üç ana boyut alt?nda toplanan çe?itli belirti gruplar?n? kapsamaktad?r. Bu yap?s?, DSM-IV (veya ilgili dönemdeki güncel tan? k?lavuzlar?) TSSB kriterlerine ve ili?kili psikopatolojik görünümlere uygun olarak tasarlanm??t?r.

Ölçe?in madde yap?s? a?a??daki kategorilere ayr?lm??t?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

TSSB Temel Belirtileri (17 madde): Yeniden ya?ant?lama, kaç?nma ve a??r? uyar?lma gibi klasik TSSB kriterlerini ölçen maddeler.
TSSB ile ?li?kili Di?er Belirtiler (8 madde): Suçluluk, utanç, dissosiasyon, ba?lanma davran???nda de?i?iklikler ve travma ile ili?kili korkular gibi ek psikolojik sorunlar? de?erlendiren maddeler.
??levsellik ve ?iddet De?erlendirmesi (11 madde): Belirtilerin toplumsal ve mesleki i?levsellik üzerine olan etkisi, belirtilerin bir önceki de?erlendirmeye veya alt? ay öncesine göre durumu, de?erlendirmenin tahmini geçerlili?i ve TSSB ?iddetinin bütünsel de?erlendirmesini içeren maddeler.

Geçerlik

Karakaya ve arkada?lar? (2007) taraf?ndan yürütülen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in geçerlik bilgileri detayl? olarak raporlanmam??t?r, ancak uyarlama çal??malar? genellikle içerik geçerli?i ve yap? geçerli?i ad?mlar?n? içerir. Ölçe?in, TSSB'nin üç temel belirti kümesini (yeniden ya?ant?lama, kaç?nma ve a??r? uyar?lma) ölçüyor olmas?, yap?sal geçerli?e dair dolayl? kan?tlar sunmaktad?r.

Klinisyen taraf?ndan uygulanan bu tür ölçeklerde, uygulay?c?n?n e?itimli olmas? ve standart uygulama prosedürlerinin titizlikle takip edilmesi, elde edilen verilerin geçerlili?i aç?s?ndan büyük önem ta??maktad?r.

Güvenirlik

TSSB-ÖÇE'nin güvenirlik analizleri, yüksek bir iç tutarl?l??a i?aret etmektedir. Ölçe?in bütünü için hesaplanan Cronbach alfa de?eri **0.83** olarak bulunmu?tur, bu da ölçe?in genel olarak tutarl? oldu?unu göstermektedir.

Alt ölçeklere göre iç tutarl?k de?erleri ise ?öyledir:

Yeniden Ya?ant?lama: **0.72**
Kaç?nma: **0.78**
A??r? Uyar?lma: **0.63**

A??r? Uyar?lma alt boyutunun alfa de?erinin di?erlerine göre nispeten dü?ük (0.63) olmas?na ra?men, klinik psikometride kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?u belirtilmi?tir. Ayr?ca, ölçek puanlar?n?n toplam puan ile korelasyonlar? **0.59 ile 0.92** aras?nda de?i?mektedir, bu da maddelerin genel yap?ya önemli katk? sa?lad???n? göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?nda aç?kça bir Faktör Analizi (Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c?) belirtilmemi? olsa da, ölçek maddelerinin TSSB'nin DSM kriterlerine uygun olarak yeniden ya?ant?lama, kaç?nma ve a??r? uyar?lma gibi bilinen üç ana faktöre göre grupland?r?lmas?, ölçe?in teorik yap?ya uygunlu?unu desteklemektedir. Bu yap?, klinisyenlerin de?erlendirmesi s?ras?nda belirti kümelerini ayr? ayr? ele almas?n? sa?lamaktad?r.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Klinisyen Taraf?ndan Uygulanan)

Format: Yap?land?r?lm?? Klinik Görü?me Formu

Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve Gençler (Klinik ve Toplum Örneklemi)

Ya? Grubu: Belirtilmemi?, ancak "Çocuk ve Gençler" tan?m?na uygun ya? aral??? (genellikle 6-18 ya?) beklenmektedir.

Popülasyon Detaylar?: Travmatik olaylara maruz kalm?? bireylerin TSSB belirtilerini de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme sistemi kullan?larak, klinisyen taraf?ndan birebir görü?me yoluyla uygulan?r. Derecelendirme, belirti ?iddetini ve s?kl???n? yans?tmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

TSSB, Çocuk Psikiyatrisi, Klinik De?erlendirme, Cronbach Alfa, Psikometrik Özellikler, Travma.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: I??k Karakaya

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

?leti?im E-posta Adresi: ikarakaya@kocaeli.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Kocaeli Üniversitesi (Sorumlu Yazar?n ba?l? oldu?u kurum).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2007 (Uyarlama çal??mas?n?n yay?n y?l?).

?leti?im ve ?zinler: Ölçe?in kullan?m? için izinler, sorumlu yazar I??k Karakaya ile e-posta yoluyla ileti?im kurularak talep edilmelidir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullan?mlarda ücret bilgisi ilgili yazar taraf?ndan belirlenmelidir.

Kaynaklar

Karakaya, I., Çak?n-Memik, N., A?ao?lu, B., Aker, A. T., ?i?manlar, ?. G., Y?ld?z-Öç, Ö. ve Co?kun, A. (2007). Çocuk ve Gençler ?çin Klinisyen Taraf?ndan Uygulanan Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Ölçe?i (TSSB-ÖÇE) geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sa?l??? Dergisi*, *14*(3), 125-132.

Makalenin orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir:

cocuk-ve-gencler-icin-klinisyen-tarafindan-uygulanan-travma-sonrasi-stres-bozuklugu-olcegi-tssb-oce.pdf

Ayr?ca, çal??man?n yay?nland??? kayna??n ba?lant?s?: scopemed.org

Çocuk ve Gençler ?çin Klinisyen Taraf?ndan Uygulanan Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Ölçe?i (TSSB-ÖÇE) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Toplam 36 Soru ba?l??? var.
TSSB belirtileri (17 m)
Suçluluk, utanç, dissosiasyon, ba?lanma davran???nda de?i?iklik, travma ile ili?kili korkular gibi TSSB ile ili?kili di?er belirtiler (8 m)
Belirtilerin toplumsal ve mesleki i?levsellik üzerine olan etkisi, bir önceki de?erlendirme ya da alt? ay öncesine göre TSSB belirtilerinin durumu, de?erlendirmenin tahmini geçerlili?i ve TSSB ?iddetinin bütünsel de?erlendirmesi (11 m)

ARABPSYCHOLOGY.COM